

Abstrakt

Legitimizace a profesionalizace romské nevládní organizace v České Republice

Hana Synková

Disertační práce mapuje strategie legitimizace a přežití nevládních organizací pracujících s lidmi, kteří bývají kategorizováni jako “sociálně vyloučení” či “Romové”. Snaží se odpovědět na otázku, co nevládní organizace dělají, aby vypadaly “úspěšně”, byly schopné získávat prostředky a vytvářet organizační renomé. Práce nepojímá organizace jako “věci”, ale přibližuje je jako “procesy” a sociální sítě ovlivněné státní a evropskou politikou, systémy financování i vnitřními konkurenčními boji. I přesto, že jsou organizace diskursivně rozděleny na ty, které preferují spíše etnickou nebo sociální definici svých klientů, musejí se vyrovnávat se stejnými tlaky v podobě zákona o sociálních službách, standardů kvality či kontrolních systémů přicházejících s projekty. Organizace nevěnují svůj čas zdaleka jen “práci s klienty”, ale i zvyšování sociálního kapitálu svých členů a produkování “textů”, které slouží k jejich legitimizaci v očích kontrolních orgánů, ostatních organizací i veřejnosti.

Aby bylo možné tyto pro veřejnost “špatně viditelné” procesy výzkumně zachytit, využívá autorka metod organizační antropologie – terénního výzkumu uvnitř organizace a na mnoha místech, které s fungováním organizace kontextuálně souvisejí (vládní orgány, expertní kruhy, apod.). Skrze pětiletý výzkum spojený s dobrovolnou prací v organizaci, která se považuje za “romskou”, ilustruje autorka působení organizačních tlaků na konkrétním příkladu. Malá a převážně dobrovolnická organizace prodělala za dobu výzkumu transformaci v “profesionální” instituci zaměstnávající několik desítek lidí. Autorka popisuje fungování organizace v raných fázích, které bylo založené na propojenosti členů organizace, kteří, ačkoliv “navenek” zastávali určité pozice, ve skutečnosti kompenzovali své nedostatky úzkou spoluprací, vzájemnou podporou, “učili se” ze zkušeností a úzce se vzájemně kontrolovali. Prvotní legitimizační strategie byla založena na unikátním rodinném způsobu fungování organizace a zdůrazňování “romskosti organizace” – specifických metod a členské základny. I když se “strategické romství” udrželo i v pozdějších letech, profesionalizační strategie získávaly na významu společně s probíhající reformou a komercionalizací sociálních služeb a ustavování sociální práce jako profese. Společně s těmito procesy sílí tendence mluvit o klientech spíše než v termínech “romství” v termínech “sociálního vyloučení”.

Autorka odhaluje profesionalizaci jako proces “oddělování” – jednotlivých pozic a kompetencí v rámci organizace, klientů od zaměstnanců organizace, času pracovního od času nepracovního – “soukromého”. Nejsilnějším impulsem k profesionalizaci se neukázala ani tak nutnost fungovat podle standardů kvality sociálních služeb, jako spíše tlak na zacházení “s penězi” podle pravidel donorů a nutnost produkce textů, které sloužily ke kontrole organizace. Oddělování a profesionalizaci podporovali především noví, univerzitně vzdělaní pracovníci, kteří nejvíce těžili ze své schopnosti dostát kontrolním požadavkům a získávali silnější pozici v organizaci skrze “psaní grantů”. Výzkum tedy v neposlední řadě ilustruje vznik vnitřních organizačních nerovností, při kterých strategie méně vzdělaných pracovníků, kteří častěji stáli u zrodu organizace, ztrácejí na přesvědčivosti. Přítomnost rodinných příslušníků a “přátel zakladatelky” v rámci organizace je jedním z faktorů, které znesnadňují legitimizaci organizace. Překvapivě ale, ne všechny “soukromé vztahy” jsou v rámci organizace diskvalifikující. Příchod nových vzdělaných zaměstnanců propojených přátelskými vazbami není výjimkou, vzdělání se však zdá neutralizovat možnou “problematičnost” soukromých vazeb. Legitimizace založená na profesionalitě organizace tedy často soukromé vazby neruší, jen dává prostor jiným sociálním sítím. V závěru autorka zasazuje popsané procesy do kontextu všeobecných proměn organizační sféry.

Klíčová slova: nevládní organizace, legitimizace, profesionalizace, antropologie organizací, sociální sítě, Romové, sociální služby v České republice